

ТУРИЗМ ЯК ЕФЕКТИВНИЙ ЗАСІБ РЕАЛІЗАЦІЇ ЛЮДСЬКИХ ЦІННОСТЕЙ

Актуальність теми полягає в тому, що у сучасному світі людина мало часу проводить на природі, не знаходить цілковитої гармонії з нею. Людська життєдіяльність завжди направлена в певне русло. Цьому сприяють цінності людини, що слугують своєрідним взірцем, який вимагає від особистості конкретних дій у певному напрямі. Одним із засобів реалізації цінностей є туризм.

Туризм сприяє духовному оздоровленню суспільства, яке, на жаль, в останні десятиліття морально деградує. Такий спосіб активності не лише надає можливість відкривати для себе нові простори, а й морально розвиватись, відпочити «душею й тілом». Людина, яка подорожує, розвивається інтелектуально, оскільки несвідомо аналізує побачені предмети, історичні пам'ятки та культурні надбання. Це дозволяє розширити власний світогляд, сформувані свої цінності, які ґрунтуються на вищій духовності.

Проблемою туризму, як засобу реалізації людських цінностей, цікавились ще давні мудреці, такі як Геродот, Піфагор. Серед сучасників, хто аналізував зазначену тему, варто виділити С. Щербу, В. Пазенока, Ф. Франческу, М. Поповича, І. Зязюна. Частково цією темою цікавились З. Бауман та Г. Сковорода. Висновки дослідників співпадають в одному: туризм саме той спосіб, який може зберегти людину як біосоціальну істоту, яка не може існувати без соціуму. Адже саме туризм дозволяє особистості комунікативно розвиватись, інтелектуально розвиватись, отримувати новий досвід, що сприятиме духовному її розвитку та вдосконаленню.

Мета: з'ясувати місце туризму в житті людини, як засобу реалізації людських цінностей. **Завдання:** обґрунтувати актуальність дослідження проблеми людських цінностей та місце туризму у них; дослідити значення туризму як засобу реалізації цінностей; визначити наслідки та роль туризму у житті людини. **Об'єкт дослідження:** проблема людських цінностей та місце туризму у них. **Предмет:** туризм як ефективний засіб реалізації людських цінностей.

Французький філософ-екзистенціаліст Габріель-Оноре Марсель писав, що саме душа є одвічною мандрівницею, саме про душу буде найвищою правдою сказати, що бути – означає бути в дорозі [6, с. 93]. Подорожі завжди розширюють світогляд, збагачують життєвий і культурний досвід людей. Піфагор говорив, що потрібно уникати шляхів «проторених», а крокувати лише несходженими шляхами. Давньогрецький історик Геродот вважав, що жага до мандрівок завжди супроводжується різноманітними міфами, і це надає подорожам особливої яскравості, збільшує бажання побачити славнозвісні пам'ятки культури та історії. Англійський філософ і соціолог Зигмунт Бауман звертав увагу на «розподілене навпіл» розуміння людини, яка подорожує: турист (той, що подорожує вільно та свідомо) і просто блукач (подорожує без мети) [7, с. 217].

В. Малахов дотримувався думки, що потреба у подорожах є однією основних, нагальних потреб людини, визначальною рисою ментальності людської особистості. Туризм – «шляхетний вияв людської присутності у світі» [3, с. 79].

Український філософ Г. Сковорода дотримувався тієї думки, що й В. Малахов. Він вважав, що туризм впливає не лише на розум людини, а й на її емоції, на весь спектр її духовних здібностей, має свої способи обґрунтування й доказовості. Життєвим девізом Григорія Сковороди було: «жити – значить мандрувати» [8].

Людська життєдіяльність завжди була й залишається цілеспрямованою. Цьому сприяють її цінності, що слугують своєрідним взірцем, який вимагає від людини конкретних дій у конкретному напрямі [1, с. 173].

Цінність – це поняття, яке вказує на людську, соціальну і культурну значимість певних явищ і предметів діяльності. Цінність є особливим типом світоглядної орієнтації людини, уявленнями, які склалися в тій чи іншій культурі про ідеал, моральність, добро, красу. Будь-які події та явища в природі, суспільстві, житті індивіда сприймаються ним не лише за допомогою науково обґрунтованих теорій, а й пропускаються через призму власного ставлення до них [2, с. 306].

Туризм є не менш важливою цінністю. Він зацікавлює людину, допомагає їй самореалізуватися. Практика туристичної діяльності дуже важлива, оскільки надає людині можливість поглибити власні уявлення про цінності культури та суспільного життя. Таким чином людина може порівняти власний спосіб життя із тим, що вона нещодавно пізнала. Це спонукатиме зробити певні висновки і, відповідно, дозволить людині розвиватись, самовдосконалюватись, частково розкритикувати власне життя і внести в нього позитивні зміни.

Туризм є досить специфічним видом подорожі, у ньому є конкретна мотивація (розваги, відпочинок, оздоровлення, знайомство з культурою). Подорожуючи, людина може «знайти себе», зібратися з думками, відпочити від буденності. Такий вид активності в будь-якому випадку спонукає людину зробити певні висновки із побаченого. А це, в свою чергу, дозволяє внести зміни у свій внутрішній світ, що деякою мірою впливає на світ оточуючий.

Філософсько-світоглядний підхід до туризму переконує, що цей вид суспільної, групової та індивідуальної діяльності істотно сприяє справі об'єднання людей, комунікації та соціалізації особистостей на основі їх ознайомлення з цінностями вітчизняної та світової культури, опанування і розповсюдження загальнолюдських етичних цінностей в душі їх розуміння і поваги [5, с.21].

Важливо згадати про онтологічну частину філософії. Онтологія туризму є першим, вихідним розділом, який розглядає фундаментальні природні та суспільні основи буття туризму, найбільш загальні сутності, категорії, ідеалізовані об'єкти та модель, а також закономірності розвитку цієї сфери [4, с. 52].

На сьогоднішній день туризм перетворився на масове явище глобального масштабу. Цінності, які набуває людина після подорожі, можуть позитивно вплинути на неї, сформувати в неї власний світогляд, розвинути її внутрішній світ та переосмислити власне життя. Туризм дає можливість людині змінити свій стиль життя на краще, знайти цікавих креативних людей, позбутись комплексів та сором'язливості у спілкуванні з іншими. Саме тому подорожі повинні займати вагоме місце у житті особистості, якщо вона прагне до самовдосконалення та самореалізації.

Туризм дає можливість людству зберегти гуманність та свідомість у той час, коли людські моральні цінності забуваються та відходять на останній план. Людина присвячує частину свого життя подорожам, а взамін отримує близькі зв'язки, побудовані на довірі, розвиває чесність, порядність, ширість та добродушність. Саме це дозволяє їй зберегти себе людиною у світі, вдосталь сповненому зла та підлості. Ще однією заслугою туризму є подолання у окремих індивідів «хвороби», яка в останні роки охопила частину соціуму та здійснила значний вплив на їхню свідомість. «Хвороби», під назвою ксенофобія. Адже чим частіше люди спілкуються один з одним, тим менша вірогідність виникнення у них ненависті та страху перед чужоземцями [9, с. 8]. На мою думку, саме цей аспект сфери туризму має найбільшу заслугу. Можливо, тому туризм користується неабиякою популярністю серед свідомих громадян з різних куточків світу.

Висновок: людство постійно розвивається, тому проблема цінностей залишається вкрай важливою. Успішним засобом реалізації людських цінностей є туризм, бо саме він дозволяє особистості сформувати власний світогляд та змінити своє ставлення до життя. Проте, чи будуть ці зміни зроблені на краще, залежить від досвіду людини та від того, наскільки успішно зможе вона проаналізувати отриманий досвід та втілити його в життя.

Література

1. Щерба С. П. *Філософія [Текст] : підруч. для студ. вищ. навч. закл. / С. П. Щерба, О. А. Заглада. – Житомир : Полісся, 2010. – 548 с.*
2. Касьян, В. І. *Філософія [Текст] : навч. посіб. / В. І. Касьян. – Київ : Знання, 2004. – 406 с.*
3. Малахов В.А. *Апология туризма. Экзистенційно-етичний сенс туризму як різновиду подорожування. Філософські нариси туризму. – К., 2005. – С.123.*
4. *Глобальний етичний кодекс туризму // Правове регулювання туристичної діяльності в Україні. – К., 2002. – С.90.*
5. Пазенок В.С. *Наукові записки Київського університету туризму, економіки і права. Серія: філософські науки. - 2010. – Випуск 8. – С.7–22*
6. Марсель Г. *Трагическая мудрость философии. Избранные работы. – М., 1995. – 187 с.*

7. Бауман З. *Индивидуализированное общество* /Пер. с англ. Под ред. В. Л. Иноземцева / Зигмунт Бауман. – М.: Логос, 2005. – 390 с.
8. Іваньо І. *Філософія і стиль мислення Г. Сковороди*. – К., 1983.
9. Пазенок В. С. *Філософія туризму: навч. посіб.* / В. С. Пазенок. - К.: Кондор, 2004. – 268 с.